

Fast skattebetaler

13. april 2012

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo
postmottak@fin.dep.no

Høringsuttalelse – elektronisk skattekort

Det vises til Finansdepartementets høringsbrev av 3.2.2012 med referanse 12/224 SL MSR/KR med tilhørende versjon 1.0 av høringsnotatet av samme dato fra Skatteetaten. Forslaget berører meg personlig som fast skattebetaler og jeg finner det derfor hensiktsmessig å uttale meg¹.

Sammendrag

Personvern hensyn er ikke tilstrekkelig ivaretatt i forslaget om elektroniske skattekort. Det er ikke akseptabelt at lønnsstakerne fratras kontrollen over hvem som får tilgang til deres skattekort. Det bør kreves at arbeidsgivere må bruke en kode for å få tilgang til det elektroniske skattekortet. Informasjonen til lønsmottakerne blir for dårlig. Forslaget har potensielle negative effektene som vil kunne ramme fattige mye hardere enn rike. Innsparingene som forslaget medfører, kommer ikke lønsmottakerne, hvis skattekort elektronifiseres, til gode. Innsparingene bør heller komme lønsmottakerne til gode i form av det opprettes et rettssikkerhetsfond som finansierer nøytral domstolsprøving av prinsipielt viktige saker som lønnsstakerne har tapt i skatteklagenemnda.

Til tross for at høringsnotatet er på hele 59 sider, er det likevel behandlingen av potensielle krenkelser av personvernet og andre negative effekter for skatteyter overflatisk.

Sensitiviteten til opplysningene i elektroniske skattekort

Det opplyses på side 39 i høringsutkastet at de elektroniske skattekortene vil inneholde opplysninger om fødselsnummer (eventuelt d-nummer), tabell, trekkprosent og firesifret nummer for skattekommune. Og det hevdes at “opplysningene som er nevnt faller utenfor definisjonen av sensitive personopplysninger som følger av personopplysningsloven (popplyl.) § 2 nr. 8”. Det er påfallende at det ikke er gitt noen begrunnelse for at opplysningene ikke skulle være sensitive. Det synes å indikere fravær av analyse og refleksjon.

Det er ikke opplyst noe i høringsnotatet om at det er testet om det er mulig å identifisere sensitive opplysninger på grunnlag av de opplysningene som skal inngå i de elektroniske skattekortene. Slik uttesting burde ha blitt gjennomført av personer med adekvat kompetanse til å identifisere sensitive personopplysninger på bakgrunn av de opplysningene som vil forekomme i de elektroniske skattekortene – alene eller sammen med annen informasjon. Det synes ikke påstått at Skatteetaten har denne kompetansen. Denne kompetansen finnes trolig blant nåværende og tidligere ansatte i Etterretningstjenesten og Politiets sikkerhetstjeneste. Og blant enkelte privatpersoner og enkelte arbeidsgivere.

Hvorvidt opplysningene er å anse som sensitive personopplysninger, må analyseres konkret ut i fra hvilke sannsynlige konklusjoner som kan trekkes ut i fra dem alene – og sammen med andre opplysninger som mottaker vil kunne ha om vedkommende. Videre er det ikke bare

---

¹ Man har rett til å kontakte offentlige myndigheter anonymt. Også fattige.

snakk om hvordan det er nå – før loven endres -, men også hvilken informasjon som vil kunne avsløres senere. Særlig arbeidsgivere vil ha mange andre opplysninger om sine ansatte, bl.a. om lønn, men mange har også lån fra arbeidsgiver.

Personer som ikke har fødselsnummer, kan tildeles d-nummer. Det vil derfor primært dreie seg om utlendinger, og med det mønster som finnes – eller vil kunne finnes - for innvandring, vil det muligens kunne anses – eller misforstås – som indikator på “**rase**”. Dette kan igjen avhenge av hvordan man definerer “rase”. Er det f.eks. en snakk om en egen kaukasisk “rase”, en egen nordisk “rase”, egen norsk “rase” osv. Eller en egen samisk ”rase”. Det siste har spesiell relevans om det er eller kommer til å få skattekortene på samisk. Skatteetaten har allerede utarbeidet en del informasjonsmateriell på polsk. Kanskje man kan velge å få skattekortet på swahili, urdu, arabisk osv. i framtiden, hvilket vil kunne gi mulige koblinger til ”rase”.

Videre er det en rekke **helsemessige forhold** som gir skattemessige implikasjoner – både på inntektssiden og fradragssiden, og som derfor indirekte vil kunne reflekteres i et skattekort i form av endret trekkprosent/tabell. I en del tilfeller vil valget mellom to alternative tabellkort kunne bli påvirket av at dette tas med i grunnlaget for valg av tabellkort. Det samme gjelder fagforeningsmedlemskap fordi **fagforeningskontingenten** er fradragsberettiget i selvangivelsen.

Man kan også tenke seg at det i framtiden innføres egne trekkstabeller for skatteyttere med diagnoser som gir rett til store skattefradrag. Eller for fagorganiserte. Eller etter “rase”. Eller etter seksuelle forhold. Eller etter kriminalitet, politisk oppfatning, religion osv. Det er også mulig å integrere slike opplysninger i fødselsnummer og/eller i d-nummer, som i framtiden vil måtte ha flere sifre enn i dag (pga. av befolkningsveksten).

I Hitler-Tyskland ble legitimasjonskortene til jøder stemplet med en ”J” for jøde. Dermed hadde verken staten eller arbeidsgivere behov for egne tabellnummer for jøder for å kunne identifisere dem.

I Norge ble det innført obligatorisk stempling av jødernes legitimasjonskort med en rød ”J” fra 1. mars 1942. Dette gjorde det mye enklere å arrestere og deportere jøder fra Norge til konsentrasjons- og utryddelsesleire som Auschwitz m. fl. Av 771 deporterte norske jøder overlevde bare 34. Svært mange av de deporterte jødene hadde blitt arrestert av norske statsansatte fra Statspolitiet og det ordinære norske politiet.

Det er en enkel sak å innføre egne trekkstabeller (eller bare eget tabellnummer) for **jøder, muslimer, homofile, straffedømte** og andre grupper. I forslaget fra Skatteetaten er det ingen regler mot slik identifisering av spesielle grupper. Kombinerer man dette med forslaget om at nesten hvem som helst som har tilgang til en persons fødselsnummer, kan få ut vedkommendes skattekort, er det meget betenkelig. Fødselsnummer er ikke en taushetsbelagt opplysning etter fvl. § 13 annet ledd første punktum.

Det kan også være grunn til å drøfte hvilke misforståelser forslaget om elektroniske skattekort åpner for. De fleste vet ikke hvilken informasjon trekktabellnummeret gir. Det kan derfor gi grunnlag for en rekke ulike spekulasjoner. At informasjon som de berørte personene ikke forstår selv, tabellnummer o.l., skal kunne spres relativt fritt på den måten som det foreslås nå, er neppe en fordel for den sårbare gruppen av personer med psykiske lidelser som har en paranoide komponent. Dette synes ikke problematisert i høringsnotatet.

Det er mulig at dagens system med trekktabeller er så detaljert at det røper sensitive opplysninger om lønnstakere uten at det er hensikten. Det kan med fordel eksplisitt lovfestes et forbud mot sensitive opplysninger, jfr. personopplysningsloven § 2 nr. 8, i skattekort, tabellnummer osv.

Forslag: Det lovfestes at skattekortene ikke skal inneholde opplysninger som kan brukes til å identifisere sensitive personopplysninger.

Feilmuligheter

Dette er et punkt som det ikke er lagt vekt på i høringsnotatet. Det er snakk om 3 og halv millioner som får skattekort årlig. De er grunn til å tro at det vil forekomme en del feiltasting/forveksling av fødselsnummer og person. Og spesielt de arbeidsgivere som har manuelle rutiner, synes lett å kunne forveksle skatteopplysninger når ikke navnet framkommer i det elektroniske skattekortet.

Det er ytterst påfallende at forslaget går ut på at skatteyter ikke skal informeres aktivt om beslutningen om trekkprosent/tabell. Det er ikke akseptabelt at skatteyter ikke skal kunne kontrollere at arbeidsgiver har benyttet rett prosentsats eller rett tabell på en enkel måte.

Kode bør kreves

Det foreslås at "arbeidsgivere uten organisasjonsnummer" skal kunne hente ut skattekort. I tillegg er det mange ikke-arbeidsgivere som har organisasjonsnummer, typisk selvstendig næringsdrivende som har enkeltmannsforetak. Dette kan også være personer som har næringen som en hobby ved siden av full jobb. Det er noe uklart om forslaget også gir disse adgang til å hente ut skattekort til alle de klarer å spore opp fødselsnummeret til. En annen ting er at organisasjonsnummer trolig ikke slettes selv når næringen opphører fordi det kan tenkes at den gjenoppstår senere.

Forslag: Det innføres en kode som sendes ut med skattekortet til lønsmottakeren (elektronisk eller pr. post) som må benyttes sammen med fødselsnummer for å få tilgang til det elektroniske skattekortet. Lønsmottakeren gir denne koden videre til arbeidsgiver enten skriftlig eller muntlig (f.eks. pr. telefon om man er syk). Lønsmottakeren kan når som helst kreve ny kode, f.eks. når et arbeidsforhold er avsluttet.

Informasjon til skatteyter om eget skattekort

Forslaget går ut på at skatteyter ikke skal informeres om beslutningen om trekkprosent/tabell (men ha en upraktisk mulighet til å be om innsyn). I høringsnotatet legges det ikke vekt på at beslutning om skattekortet vil medføre at en stor del av skatteyters inntekt tas fra ham/henne. Særlig for fattige vil dette kunne medføre at de ikke har nok midler til livsopphold. Og som derfor blir nødt til å søke om **sosialhjelp** og/eller sulte. Dels har skatteyter ingen plikt til å søke om sosialhjelp, dels er saksbehandlingen ofte uforsvarlig og det gis mange feilaktige avslag. Saksbehandlingstiden for klager på vedtak om sosialhjelp er 4 måneder hos Fylkesmannen i Oslo og Akershus. I tillegg kommer tre ukers klagefrist og kommunens saksbehandlingstid i forbindelse med både opprinnelig søknad og klagen. Det vil si at de fort kan gå 5-6 måneder før enkeltpersoner og familier får lovfestede sosialhjelp. Eller aldri. Fordi Fylkesmannen har begrenset overprøvelsesrett i sosialhjelpsaker i forhold til normalreglene i forvaltningsloven, jfr. lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 48.

Reglene om BSU (boligsparing for ungdom) er sjeldent firkantede. Man kan spare opptil 150.000 kr og få 30.000 i fradrag i utlignet skatt (fordelt over flere år). Skattefradraget er midlertidig. Det blir først endelig når sparebeløpet brukes til boligformål. Om sparebeløpet derimot brukes til å kjøpe mat og klær til barna eller øvrig livsopphold regnes det ikke som "boligformål" – dette gjelder også utgifter til husleie fordi det ikke er kjøp av bolig. Da taper man hele skattefradraget. Dette synes også å gjelde om man bare tar ut én eneste krone fra BSU-kontoen.² I verste fall taper man 30.000 kr fordi man har tatt ut én krone. Dette synes også å gjelde om det har blitt trukket for mye skatt når trekk etter skattekortet blir høyere enn utlignet skatt.

Forslag: Skatteyter må få informasjon om sitt skattekort – samt om senere endringer – direkte fra skattemyndighetene. Helst før arbeidsgiver får opplysningene, for at skatteyter skal kunne kreve korrigerende av feil i skattekortet. De skatteytene som har gitt uttrykkelig samtykke til å motta denne skattekortinformasjonen elektronisk, får den elektronisk. Andre får denne informasjonen pr. lukket brev. Det bør finnes mulighet for fattige skattebetalere å kunne benytte BSU-midler i en begrenset periode, hvis de settes inn igjen etter på, uten å bli straffet hardt økonomisk av Skatteetaten.

Rettsikkerhetsfond

For å kunne reise sak for en domstol angående en antatt feilaktig avgjørelse fra skatteklagenemnda bør man helst være rik i dagens Norge. Det er meget dyrt å la seg bistå av en skatteadvokat i en rettsak. Vanlige lønsmottakere har i realiteten ofte ikke råd til det. Og heller ikke fattige skattebetalere. Dette er et rettsikkerhetsproblem. De skattesakene som domstolene behandler er derfor ofte innstevnet av bedrifter og rike privatpersoner. Derfor foreligger det relativt lite rettspraksis med høy relevans for vanlige lønsmottakere. I prinsipielt viktige saker bør både skattyters advokatkostnader og eventuelt idømte sakskostnader dekkes av et rettsikkerhetsfond finansiert av innsparingene hos Skatteetaten og/eller arbeidsgiverne som følge av overgangen til elektroniske skattekort.

Forslag: Innsparingene bør heller komme lønsmottakerne tilgode i form av det opprettes et rettsikkerhetsfond som finansierer nøytral domstolsprøving av prinsipielt viktige saker som lønnsstakere har tapt i skatteklagenemnda.

---

² Renter opptjent etter at man har fylt 33 år, synes å kunne tas ut fritt.